

Islandi mängudele elas kaasa väga suur hulk kogu nende rahvast.
Foto Marco Iacobucci EPP/
Shutterstock.com

Väikeste võistkondade võlu ja valu

Mu hea sõber Mart kirjutas pärast Islandi jalgpallikoondise võitu Inglismaa üle Valgamaa metsade vahelt Twitterisse: „Seda sa mäletad ka kümne aasta pärast, kus kohas sa olid, kui vaatasid ja rõõmustasid, kuidas Island andis Inglismaad võites positiivset usku.”

Tõsi ta on, sest päev varasemat Itaalia 2:0 võitu Hispaania üle mäletavad nädala pärast ainult itaallased ise või vaid kõige tuliingelisemad jalgpallifanaatikud. Islandi 2:1 võidust Inglismaa üle räägivad kõik veel pikalt, olenemata Islandi edasisest käekäigust.

Iga suurturniiri alguses räägitakse peaaesjalikult suurtest, traditsioonidega võistkondadest ja ootus on, et turniiri lõpuks võtaks üks nendest ära selle, mis neile kuulub. Ka arutatakse selle üle, mis teistel suurtel siis sellel korral valesti läks.

Väikesed võistkonnad on üldjuhul statisti rollis ja nendest räägitakse tavaliselt ainult siis, kui nad mõnele suuremale kaotusevalu põhjustavad. Olgem ausad, kui paljud teavad nimepidi Albaania paremkaitset, seda, millises klubis mängib Islandi koondise punase habemega kapten, või toda Põhja-lirimaa mängijat, kes mängib Inglise kolmandas liigas? Ilmselt mitte väga paljud. Aga seda, et Andrea Pirlo või Karim Benzema vastavalt Itaalia või Prantsusmaa koondisesse ei mahtunud, teab iga endast lugupidav jalgpallisõber.

MIS ON VÄIKESTE MEESKONDADE MUINASJUTTUDE TAGA?

Nagu juba öeldud, oodatakse suurtelt meeskondadelt edu ja võite, väikestelt mitte. Kui peakski juhtuma, et 332 000 elanikuga Island teeb selja prügiseks endast palju suurematel, siis soojenduseks võetakse need meeskonnad kohe palju suurema luubi alla. Kui enne teadsid nende koondiste telgitaguseid ainult kõige andunumad fännid, siis nüüd võetakse neid võistkondi mõnuga aatomiteks lahti, lootusega leida seda „miskit”, mis neid nii kaugele on kandnud. Õnneks või kahjuks on see miski igal võistkonnal olemas, koosnedes sadadest komponentidest ja toimides ainult siis, kui iga komponent on õige suuruse ja koostisega ning õigel ajal just õige koha peal.

AINULAADNE VÕIMALUS

Juba ainuüksi finaalturniirile jõudmine on väikestele võistkondadele peavõit. Sealt edasi on iga löödud värav, turniiritabelisse saadud punkt või, mis veel parem, alagrupist edasipääs nagu lisaports lemmikmagustoitu, mida rõõmuga nauditakse. Väike, 28 tuhande ruutkilomeetri suurune Albaania jäi küll oma alagrupis Prantsusmaa ja Šveitsi järel kolmandaks ega pääsenud napilt edasi, aga koju jõudes võeti neid pealinnas Tiranas sangarite kombel vastu.

Väikeste võistkondade mängijad on rohkem kui teadlikud faktist, et see on tõenäoliselt nende ainukene võimalus sellisel turniiril mängida. Iga mees, kes väljakule astub, on valmis endast kõik andma, unustamata ka mängu nautida ja naeratada isegi siis, kui sööt leidis kaasmängija asemel üles kolmanda tribüüni.

RAHVUSLIK UHKUS

Oma riigi esindamine on au ja uhkuse asi ning väikeste riikide koondiste puhul paistab see eriti teravalt silma. Kas rahvusliku uhkuse määra, riigi rahvaarvu ja jalgpallitulemuste vahel on mängijate puhul ka teaduslikult tõestatud seos, sellekohaseid uurimusi ei õnnestunud mul teadusandmehaaside sügavikest leida. Hea näide on Walesi koondise staar Gareth Bale, kes oleks võinud nooruses vabalt valida ka Inglismaa koondise esindamise, kus tulemused oleksid vähemalt paberil

KUI ENNE TEADSID NENDE KOONDISTE TELGITAGUSEID AINULT KÕIGE ANDUNUMAD FÄNNID, SIIS NÜÜD VÕETAKSE NEID VÕISTKONDI MÕNUGA AATOMITEKS LAHTI, LOOTUSEGA LEIDA SEDA „MISKIT”, MIS NEID NII KAUGELE ON KANDNUD.

olnud palju kindlamalt garanteeritud, aga vähemalt tema enda sõnade järgi ei olnud see valik isegi päevakorral. Siiski leidsin neist uurimustest (palun nüüd hästi tähele panna nendel, kellel võib esineda mõningasi pretensoone lähikondlaste spordivaatamise harjumuste osas): viimase paari aasta jooksul

nagu valimised mõnes „demokraatlikus” riigis. Mängijale, kes staadionil oma riigi hünni laulab, peaks teadmine, et nii suur osa riigi rahvastikust tulemustest olenemata meeskonda toetab, piisavalt motivatsiooni andma, et endast väljakul viimne kui energiapiisk välja pigistada.

Island – 332 000 elanikku, 102 775 km²

Eesti – 1,3 miljonit elanikku, 45 339 km²

Põhja-lirimaa – 1,8 miljonit elanikku, 14 130 km²

Albaania – 2,9 miljonit elanikku, 28 748 km²

Wales – 3 miljonit elanikku, 20 779 km²

Hollandis (1) ja Saksamaal (2) korraldatud uurimused on näidanud, et rahvusmeeskondade esitlustel suurturniiridel on positiivne mõju nii kaasaelajate subjektiivsele heaolule kui ka rahvuslikule identiteedile ja uhkusele. Näiteks kui 2014. aasta maailmameistrivõistlustel võitis Saksamaa Portugali 4:0, siis leiti, et mängu vaadanud vastajate subjektiivne heaolu tõusis märgatavalt.

RAHVA TOETUS NII HEAS KUI HALVAS

Eri andmetel oli Prantsusmaal oma koondist toetamas 10 – 30 000 islandlast, mis on 3–10% kogu riigi populatsioonist. Lisame siia veel need inimesed, kes jälgisid mängu Reykjavíki kesklinnas suurelt ekraanilt ja kodutelerist ning saamegi väga suure hulga rahvastikust koondise mängule otse kaasa elamas. Ühel hetkel tiirles meedias uudis, mille kohaselt vaatas kaheksandikfinaali Inglismaa vastu 99,8% kogu rahvast ehk 329 340 inimest, aga see number kõlab juba pigem

MEESKONNA SIDUSUS

Spordis on sidususe puhul tegemist dünaamilise protsessiga, mis peegeldub võistkonna kalduvuses püsida koos ja ühtsena, eesmärgiga püüelda vajaduste rahuldamise poole, milleks võiks siinkohal olla oma täie potentsiaali ulatuses mängimine. Loomulikult peab tippmeeskondade puhul selle viimase asendama võiduga, aga realistlikumalt võttes läksid näiteks 1,8 miljoni elanikuga Põhja-lirimaa mängijad turniirile endast kõige paremat andma. See on täiesti erinev eesmärgist „võit või mitte midagi” ja pingete puudumine võib tulemustele hoopis paremini mõjuda, kui võitmisele keskendumine.

MOTIVATSIOON

Oleks väga ülekohtune öelda, et äsja lõppenud turniiril oli mängijaid, kes olid motiveeritud seal mängima, ja mängijaid, kes ei olnud. Kõik olid motiveeritud, aga küsimus on, mil määral! Klubihoojast väsinud staarid, kelle jaoks on tegemist lihtsalt ühe mänguga, mis on vaja ära

OOTAMATUD TULEMUSED, MIDA NÄITAVAD ISUGA MÄNGIVAD VÄIKESED MEESKONNAD, ON EMOTSIONAALSELT PALJU ROHKEM VÄÄRT KUI ÜHE MEESKONNA DÜNASTIA!

mängida, et suvepuhkusele saaks, tundusid vähemalt välisel vaatlusel vähem motiveeritumad endast kõike väljaku-
le jätmast kui väikeste meeskondade
väikesed staarid, kellele ainuüksi väljakul
viibimine oli unistuste täitumine.

FAVORIIDIKOORMA PUUDUMINE

Need, kes on ise sporti teinud, olgu selleks kas või naabripoistega tagahoo-
vis palli tagumine kolmkümmend aastat
tagasi, teavad, et kui vastane on juba eos
nõrgem, siis võib väga kergesti juhtu-
da, et juba enne palli lahtimängimist ei
mõelda mitte mängust, vaid sellest, kuidas
võitjakarikas pea kohale tõstetakse. Enne
mängu algust on kõik numbrid favoriidi-
na väljakule astuva meeskonna kasuks ja
vaatamata peatreeneri pressikonverentsil
väljaõeldule („me oleme favoriidid, aga
ei tohi ennast lõdvaks lasta” või midagi
sarnast) ei pea me väga kaugelt ajaloost
otsima mängu, kus ilmselgelt favoriidid
liiguvad väljakul justkui suhkruvati sees ja
ärkavad alles siis, kui olukorda päästa on
juba praktiliselt võimatu.

Väikestel meeskondadel seevastu puu-
dub kohustus võita, lisaks on iga vähegi
tark mängija, kellel on ka mõningane
mängukogemus, suuteline ära
tabama vastase tulim-müt-
siga-lööma-hoiaku.

Puudulik häälestumine enne mängu
maksab valusalt kätte, heal juhul on lõpu-
vile kõlades tegemist ainult ehmatusega,
halvemal juhul tuleb hotelli tagasi jõudes
hakata kohvreid pakkima, sest ootamatult
on turniir läbi saanud.

Aga kuhu siis paigutada meeskonnad,
keda oleme harjunud pidevalt turniiril
nägema, aga kelle edu peale ei pane keegi
panuseid, välja arvatud ainult nende
kõige andunud fännid? Näiteks Türgi,
Rumeenia, miks mitte ka Šveits? Kuna
elus ei ole kunagi midagi mustvalget, siis
ilmselt on ka nende näol tegemist seguga,
kus võistkonnas on mõni staar, kes vahel
iseloому näitab, aga ka mängijaid, kes
mängivad vähem meediakajastust leidva-
tes liigades ja annavad hea meelega osa
oma suvepuhkusest ära, et palliväljakul
oma riigi eest higi ja pisaraid valada.

OOTAMATUS ON PALJU VÄÄRT

Tarmo Tiisler teadis üht mängu kommen-
teerides välja tuua statistika, et üllatusi
juhtub iga 12 aasta tagant. 1992. aastal olid
Taani koondise mängijad juba suvepuh-
kusel, kui tuli kutse EM-i finaalturniirile,
mille nad ka võitsid, ning 2004. aastal
krooniti võitjaks Kreeka koondis. Vaa-
tamata sellele, et Islandi
meeskonna ramm
sai veerand-

- Mängija peab suhtuma igasse mängu kui kõige olulisemasse, milles ta kunagi osalenud on.
- Eeldatavalt nõrgemate meeskondadega mängides peab mänguks häälestumisele ja keskendumisele erilist tähelepanu pöörama – just sealt algab kogu allakäiguspiraal.
- Treener võiks võimalusel sellistes mängudes mängitada ka vahetusmängijaid või nn teise ešelonihä, kelle motivatsioon ja mängunälg võivad sellistes situatsioonides olla palju kõrgemad.
- Eeldatavalt tugevama meeskonnaga mängides tuleb endale sisendada, et endast kõike andes ja ühtse meeskonnana mängides on kõik võimalik, ja mis kõige olulisem, kaotusseisu jäädes ei tohi seda unustada!
- Keskendu praegusele hetkele! Kehva söödu või mööda läinud karistuslöögi tagamaade analüüsima asumisest ei ole mängu ajal mingit kasu, see ainult rõõvib vajaliku vaimset ressursi. Tehtu analüüsiga tegele siis, kui selleks on õige aeg – pärast mängu.

finaalis Prantsusmaa vastu otsa ja ka väike
Wales kaotas hilisemale võitjale Portu-
galile, on nad mõlemad andnud piisavalt
ainest oma rahvale uhkust tunda ning
ajakirjanikele ja kaasaelajatele midagi
suurt ja sooja, millest rääkida. Oota-
matud tulemused, mida näitavad isuga
mängivad väikesed meeskonnad, on
emotsionaalselt palju rohkem
väärt kui ühe meeskonna
dünnastia

Tänavusele EM-ile panid
punkti Prantsusmaa ja
Portugal – esimene pidi
kodupubliku ees teisele
alla vanduma.
Foto IznoDesign/
Shutterstock.com

Viited

- (1) Elling, A.; I. van Hilvoorde; R.; van Den Dool 2014. Creating or awakening national pride through sporting success: a longitudinal study on macro effects in the Netherlands. – Int. Rev. Sociol. Sport (49), 129–151.
- (2) Stieger, S.; F. M. Götz; F. Gehrig 2014. Soccer results affect subjective well-being, but only briefly: a smartphone study during the 2014 FIFA World Cup. – Front Psychol. (6), 497